

Szétváltak a Szirén-gazdák: osztozkodási vita?

A hazai készítésű szoftverek piacán eddig páratlan esetben váltak részeseivé a Szirént használó könyvtárak és kerültek tanácstalan, immár lehetetlen helyzetbe. Hol az igazság, egyáltalán jogtiszta szoftver van-e birtokában annak, aki a SZIKLA-21-et használja?

A Szirénesek pontosan emlékezhetnek a program fejlesztési állomásaira. Az 1989 táján piacra került DOS-os változaton túllépett az idő, s 1998-ban elkészült a windowsos verzió Szirén-21 néven, amelynek nem csak országos bemutatóján, hanem dokumentációjában is hangsúlyozták: merőben új fejlesztésről van szó, nem a korábbi program forráskódjának „windowsosításáról”. Új adatbázis-kezelő is készült a rendszerhez. Ezt a tényt az eredeti ötlettulajdonos, Mohai Lajos is minden bizonnyal elfogadta, mert közösen értékesítették az új programverziót. Ehhez képest meglepetés volt a kora őszi hír: Mohai Lajos visszatért eredeti, 8.6-os verziójához, és önállóan átdolgozta Windows alá a programot, amiről korábban azt nyilatkozták, nem fejlesztik tovább. Októberben az országos bemutatkozásra is sor került, miközben arról érkezett hír, hogy a Szirén-21-et SZIKLA-21-re nevezték át.

Lévai Gábor (DataLib Bt.) és Szilágyi Loránd (CompuLib Bt.) október 3-ai dátumozással a *könyvtárvezetőknek címzett* levelükben arról tájékoztatják a címzetteket, hogy a Szirén-21 forgalmazási és üzemeltetési jogát a Mohai Lajos vezette KulcsLib Kft.-től visszavonták. Ezt a jövőben a november 3-ától működő saját ügyfélszolgálatuk végzi, egyben új programverziót vezetnek be SZIKLA-21 integrált könyvtárkezelő rendszer 4.0 néven. (A SZIKLA név az internetes Szinkronizált Központi Lelőhely-adatbázisból származik.) Ezt a programverziót a szoftverkövetési jogosultsággal rendelkező vásárlók ingyen kapják meg, és azt ígérik, ebben a használók által kért változtatások (pl. új adatbázis-kezelő, tárgyszó-, ETO-modul stb.) benne vannak, és két teljesen új modullal is gyarapodott a rendszer (bibliográfá-letöltés a SZIKLA-ból és multimédia-kezelés).

Egy hónappal későbbi keltezésű Mohai Lajos levele, amellyel a könyvtáros kollégákat szólított-

ta meg, s ebben nem kevesebbet mond, mint hogy a SZIKLA-21 nem jogtiszta szoftver, mert az (és az országos központi Szirén-adatbázis is) saját eredeti ötletei alapján jött létre. Azt javasolja, a SZIKLA-21 CD-t ne telepítsék a könyvtárak. Ajánlatában szerepel, hogy a Szirén 9-es verzióját választók segítséget kapnak eddigi (a levélben agresszívnek minősített árpolitika miatt keletkezett) káruk enyhítéséhez. „Sokszor többet fizettek az átálláskor, mint amikor újonnan vették a programot (az átállási bevételeknek 17%-a került hozzámm...)” – írja. Ajánlata szerint minden Szirén-21 verzióval dolgozó könyvtár ingyenesen térhet át a Szirén 9-re, és 2004 végéig ingyen kapják meg a friss adatokat és ingyenes a szoftverkövetésük is, mi több: a hálózatos verziót használók korlátlan számú munkaállomásra kapnak használati jogot (véltetően szintén díjmentesen). Azt is leírja, tudta és hozzájárulása nélkül tűntek el a két Szirén-változat honlapjáról a 21-es verzió frissítési állományai.

Ha felkeressük a korábban mindkét Szirén-változatot kínáló weblapot, azt látjuk, az most kizárólag a KulcsLib tulajdona. Ott van ugyan a Szirén-21 logója, de rákattintva ez az „ajánlás” jelenik meg:



A SZIKLA lapján pedig egy nyilatkozat:

Tisztelt Kollégák!

Mint már értesülhettek róla, egyéb okok mellett számos Szirén-21 felhasználó kifejezett kérésének is eleget téve a szoftverüzemeltetési feladatokkal eddig megbízott (Mohai Lajos által vezetett) KulcsLib Kft.-től a szoftver szerzői (Lévai Gábor és Szilágyi Loránd) a forgalmazási és üzemeltetési jogokat visszavonták!

Az utóbbi napokban sok könyvtár és iskola értesített bennünket arról, hogy Mohai Lajostól levelet kapott, s ennek hatására különböző kérdések fogalmazódtak meg a könyvtárosokban és az intézmények vezetőiben. A jelenlegi és jövőbeli ügyfeleink megnyugtatóra fontosnak érezzük, hogy Mohai Lajos állításával szemben a nyilvánosság ezen fóruma előtt is kijelentsük az alábbiakat:

1. A Szirén 8.6 szoftver szerzői Mohai Lajos, Lévai Gábor és Szilágyi Loránd.

2. Lévai Gábor és Szilágyi Loránd a Szirén-21 szoftver kizárólagos készítői.

3. Birtokunkban van olyan, Mohai Lajos által is aláírt dokumentum, amelyben ugyanezek a tények szerepelnek.

4. A Szirén-21 szoftver szerzői jogaival az első pillanattól kezdve kizárólagosan Lévai Gábor és Szilágyi Loránd rendelkezik.

5. Mivel a „Szirén” nevet védjegyként Mohai Lajos 1998 decemberében, a Szirén-21 fejlesztésének idején, korábbi szerzőtársai értesítése nélkül, kizárólagosan a maga számára bejegyeztette, a „Szirén-21” nevet a szerzők „SZIKLA”-ra változtatták.

6. A SZIKLA elnevezésre tett védjegyoltalmi bejelentésünket a Magyar Szabadalmi Hivatal elfogadta.

7. A SZIKLA szoftverek szerzői jogaival az első pillanattól kezdve kizárólagosan Lévai Gábor és Szilágyi Loránd rendelkezik.

8. A SZIKLA programok felhasználói számára Lévai Gábor és Szilágyi Loránd jogszavatosságot vállal!

9. Az ügyfelek biztonsága és termékeink jó hírneve védelmében a levél kapcsán megvizsgáljuk a jogorvoslat lehetőségeit is.

Tisztelettel: Lévai Gábor – Szilágyi Loránd
2003. november 13.

Nem szeretnénk és nem is tudunk állást foglalni a vitáról. Végképp nem tisztünk minősíteni ennek személyi vonatkozásait.

A helyzet megítélésében kiindulási alap a továbbfejlesztett programok tesztje lehet, erre azonban egyelőre nincs lehetőségünk, hiszen egyik cégtől sem kaptunk még teszt példányt.

A KulcsLib saját szoftvere használóinak számát ezerben adja meg, a Szirén-(SZIKLA)-21 tulajdonosai ötszáz könyvtári partnerről beszélnek. Ez összesen ezeröttszáz érintett könyvtárat jelent. Már csak emiatt sem mehetünk el szó nélkül az eddig szerencsére példa nélkül álló fejlemények mellett.

Az adatbázisból végezhető honosítás lehetősége (amit Mohai Lajos saját ötleteként jegyez) valóban óriási könnyítés a katalógusépítésben. Nem hallgathatjuk azonban el azokat a felhangokat, amelyek ennek árát kísérték. Az ún. Szirén-adatbázis alapja ugyanis a nemzeti könyvtár által előállított Magyar Nemzeti Bibliográfia adatbázis, amelynek 1976-tól kumulált CD-ROM-kiadásait az OSZK jelenleg a következő áron kínálja a könyvtárak számára:

– az előző CD birtokában felújítás egy példányra: 30 000 Ft + 12% áfa + postaköltség, több-

felhasználós változat: 40 000 Ft + 12% áfa + postaköltség,

– az első alkalommal rendelő könyvtárak esetében az egyfelhasználós változat ára 45 000 Ft, a többfelhasználósé 60 000 Ft + 12% áfa + postaköltség.

Fontos adalék, hogy a CD tartalmazza a Peridikumok és a Sajtórepertórium kumulált állományait is, továbbá az OSZK nem kategorizál könyvtártípusok szerint, kínálatában csak „más intézmény” szerepel, megközelítőleg a könyvtári árak kétszeresével.

Az ún. Szirén-adatbázis ára mindig is nagyjából háromszorosa volt az OSZK-sénak, amit semmiképpen nem indokol a nagyjából tíz százalék körüli jogdíj, amit az értékesített példányok után az OSZK-nak fizettek ki.

De ez a már múlté, ugyanis a SZIKLA-21 adatbázisát oktatási intézményeknek, községi könyvtáraknak 100 000 + munkaállomásonként 10 000 Ft-ért kínálják, egyéb könyvtárak ennek kétszereséért juthatnak hozzá.

Hogy ne bonyolítsuk a szinte átláthatatlan változatok dömpingjét, a Szirén-9-es kínálatból nézzük csak az egyfelhasználós ajánlatot: Szirén-9 integrált könyvtárkezelő rendszer + Szirén-9 bibliográfiai adatbázis (1976–2004) oktatási intézmény és községi könyvtár számára 200 000 Ft, egyéb könyvtáraknak 300 000 Ft. Ebből azonban nem állapítható meg, mennyi a szoftver és mennyi az adatbázis ára. (Vannak átállítási ajánlatok is...)

Nehéz a kialakult helyzetről elfogulatlan véleményt mondani. Az biztos: sem szakmailag, sem emberileg nem lett volna szabad ilyen helyzet elé állítaniuk partnereiket a programgazdáknak. Azt pedig, hogy az immár rivális rendszerek közül melyiket válasszák a könyvtárak, nyilván pártatlan szakmai értékelésnek kell segítenie.

Ezer-másfélezer könyvtár nem vállalhatja annak sem anyagi, sem erkölcsi, sem szakmai kockázatát, hogy majd az alkalmazás során (élesben folyó munka közben) kiderül, jól választották-e, amit választottak.

Ehhez az is kell persze, hogy a programgazdák vállalják a megmérettetést. (Visszaigazolásaik szerint igen, lapzártánk idején a tesztverziók már útban vannak.)

Testhez álló feladat ígérkezik a szakmai és érdekképviselői szervezetek számára...

Fejős László